



## แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในการควบคุมกำกับดูแล การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการผลิต สละสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง

ด้วยในปัจจุบันพบเหตุการณ์ก๊าซแอมโมเนียรั่วไหลในโรงงานผลิตน้ำแข็งที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ สาเหตุส่วนใหญ่มาจากเครื่องจักรและระบบท่อก๊าซต่าง ๆ เกิดการชำรุด เสียหาย เนื่องจากโรงงานเร่งผลิตน้ำแข็ง ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในช่วงฤดูร้อน หากผู้ประกอบการมีการเฝ้าระวัง ตรวจสอบระบบต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตไม่ทั่วถึง อาจส่งผลให้เกิดก๊าซแอมโมเนียรั่วไหลเป็นอันตรายต่อประชาชน ที่อาศัยโดยรอบและอาจปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิดเหตุก๊าซพิษดังกล่าวจะกระจายไปทั่วบริเวณ หากประชาชน สัมผัสหรือสูดดมจะได้รับผลกระทบและมีอาการทางสุขภาพที่แสดงได้อย่างชัดเจน ทั้งแสบตา แสบผิวหนัง หายใจไม่สะดวก มีกลิ่นเหม็นฉุนสารเคมี บางรายที่มีภาวะเจ็บป่วยหรือเป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก เป็นต้น จะได้รับผลกระทบมากที่สุด เหตุการณ์นี้ถือเป็นภาวะฉุกเฉินที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนและชุมชน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งประชาชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันเฝ้าระวัง และตรวจสอบสถานประกอบการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ประเภทการผลิต สละสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง ให้มีการดำเนินกิจการที่ถูกสุลักษณะและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมดูแลสถานประกอบการและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีการปฏิบัติที่ถูกสุลักษณะเพื่อคุ้มครองสุขภาพประชาชน โดยกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมีเจตนารมณ์ในการ คุ้มครองประชาชนในด้านสุลักษณะและอนามัยสิ่งแวดล้อม หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งราชการ ส่วนท้องถิ่นสามารถบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ดังนี้

**๑. การควบคุม กำกับดูแล กิจการผลิต สละสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง ซึ่งเป็นกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข** โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๗ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มาตรา ๓๑ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๓ (๑๖) กำหนดให้ “การผลิต สละสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และมาตรา ๓๒ กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดประเภทของกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่ต้องควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแล สภาพ หรือสุลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ โดยราชการส่วนท้องถิ่น

สามารถ...

สามารถนำหลักเกณฑ์ในคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการการผลิต สดผสม แบ่งบรรจุ และค้าส่งน้ำแข็ง พ.ศ. ๒๕๕๘ มากำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อให้มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย ในเขตท้องถิ่นนั้น และมาตรา ๓๓ กำหนดให้ผู้ดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประเภทที่ราชการ ส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุม โดยกระทำในลักษณะที่เป็นการค้า ต้องได้รับ ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินกิจการ และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ และข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

ดังนั้น หากผู้ใดประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทเกี่ยวกับการผลิต สดผสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง ที่ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในพื้นที่ในลักษณะ ที่เป็นการค้า โดยไม่ได้รับใบอนุญาตถือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา ๓๓ และมีบทกำหนดโทษ ตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

**๒. การควบคุมและป้องกันปัญหาเหตุรำคาญ** กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้มีได้ออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขกำหนดให้การผลิต สดผสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมภายในท้องถิ่นนั้นไว้ จึงไม่มีกฎหมาย ใช้บังคับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีผลให้ผู้ประกอบกิจการไม่ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตและไม่ต้องปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตาม หากราชการส่วนท้องถิ่นพบว่าสถานประกอบกิจการหรือผู้ใดที่มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง สามารถบังคับใช้ กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามความในหมวด ๕ เหตุรำคาญ ซึ่งมาตรา ๒๕ กำหนดว่าในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้อง ประสบกับเหตุนั้นต่อไปนี้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ มาตรา ๒๕ (๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตราย ต่อสุขภาพ โดยเจ้าพนักงานมีอำนาจออกคำแนะนำ และออกคำสั่งให้ผู้ก่อเหตุรำคาญดำเนินการระงับเหตุรำคาญหรือ ป้องกันเหตุรำคาญนั้นตามสมควรได้ รายละเอียดดังนี้

#### กรณีที่เป็นเหตุรำคาญโดยทั่วไป

๑) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น หากไม่ทราบหรือไม่มีผู้ก่อเหตุ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจในการปรับปรุงสถานที่นั้นจนเหตุรำคาญนั้นหมดไปได้

๒) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญอยู่ในที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่เอกชนนั้นให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง จนเหตุรำคาญนั้นหมดไปหรือบรรเทาลง ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดมาตรการในการแก้ไข ปรับปรุงอย่างไรก็ได้ที่สามารถแก้ไขให้เหตุดังกล่าวนี้ให้หมดไป หรือบรรเทาลง โดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ ในทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีประกอบการกำหนดมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงนั้นด้วย

โดยที่...

โดยที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อเหตุเป็นราย ๆ ไป โดยต้องระบุวิธีการป้องกันหรือแก้ไข และกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำสั่งให้ชัดเจน ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องรอให้มีผู้ร้องเรียน หากพบเห็นหรือได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

**กรณีที่เกิดเหตุร้ายแรงนั้นอาจกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ**

๑) ในกรณีร้ายแรง อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจตามมาตรา ๘ ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุร้ายคาญตามที่เห็นสมควร หากผู้ก่อเหตุไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง อธิบดีกรมอนามัยสามารถสั่งเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้ออกคำสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดดำเนินการแก้ไขหรือระงับเหตุนั้นตามสมควร อีกทั้ง อธิบดีกรมอนามัยยังสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๘/๑ ในการประสานขอให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด หรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นประกอบการออกคำสั่งตามมาตรา ๘ โดยไม่ชักช้า

๒) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุร้ายคาญเป็นที่สาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง ในการจัดการระงับเหตุร้ายคาญนั้นตามที่จำเป็น และเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกับผู้ก่อเหตุ

๓) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุร้ายคาญอยู่ในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามไม่ให้ใช้สถานที่นั้นจนกว่าจะมีการระงับเหตุร้ายคาญจนเป็นที่พอใจ

๔) ในกรณีร้ายแรง เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง ในการออกคำสั่งเป็นวาจาหรือหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุร้ายคาญตามที่เห็นสมควร แล้วจึงแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ และอาจให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือตามที่ผู้รับคำสั่งร้องขอภายใน ๗ วัน

หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม มีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการการผลิต สะสม แบ่งบรรจุ และคำสั่งน้ำแข็ง พ.ศ. ๒๕๕๘ ดาวน์โหลดทางเว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th/th/recommendation/download/?did=๑๙๓๑๒๗&id=๔๑๔๓๖&reload=> หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ “คลินิกกฎหมาย” กองกฎหมาย กรมอนามัย โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๔๑๘๓

**จัดทำโดย กองกฎหมายและสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย**

**๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗**